

Základy pravděpodobnosti a matematické statistiky

8. Úvod do matematické statistiky - pohádka o Zbohatlíkově

8. Úvod do matematické statistiky - pohádka o Zbohatlíkově

Pohádka o Zbohatlíkově

V jedné malé rozvinuté zemi, na kraji Evropské unie, přišel mladý podnikatel do realitní kanceláře a řekl: *“Chtěl bych pozemek na venkově, s lesem, loukami, ne příliš daleko od města, v pěkné krajině, za kterou by se člověk nemusel stydět. Samozřejmě že cenově výhodný.”*

Zprostředkovatel po chvíli přemýšlení odpověděl: *“Zbohatlíkov na Malém Nadutci! To je přesně to, co hledáte.”*

Zájemce ohrnul nos: *“Nedávno jsem tím místem projížděl a vypadá dost chudě.”*

Zprostředkovatel zavrtěl hlavou: *“To se musíte mýlit! Zde mám nejnovější údaje:”*

Helmut Swoboda:
Moderní statistika, Nakl. Svoboda, Praha 1977

Pohádka o Zbohatlíkově

- Zprostředkovatel tvrdí:

Průměrný roční příjem ve Zbohatlíkově činí 82.320 tolarů.

- Kupec zašel za známým ředitelem banky:

*roční příjem více než poloviny obyvatel je **29.000 tolarů** a více.*

- To je podivné! Co řekne okresní úřad?:

*Dosti chudé místo, prostřední příjem je kolem **29.000 tolarů**.*

- Vrátil se k řediteli banky pro nové informace:

*Nejsilněji zastoupená příjmová kategorie je od **12.000** do **24.000 tolarů***

*Nejčastější příjem je poměrně přesně **18.000 tolarů**.*

- Rozhněvaný kupec jede za učitelem Počtářem, kam ho poslali. Ten tvrdí, že situace je neutěšená:

*Dvě třetiny rodin mají méně než **30.000 tolarů**.*

*Příjem na hlavu není u většiny lidí ani **7.500 tolarů** ročně.*

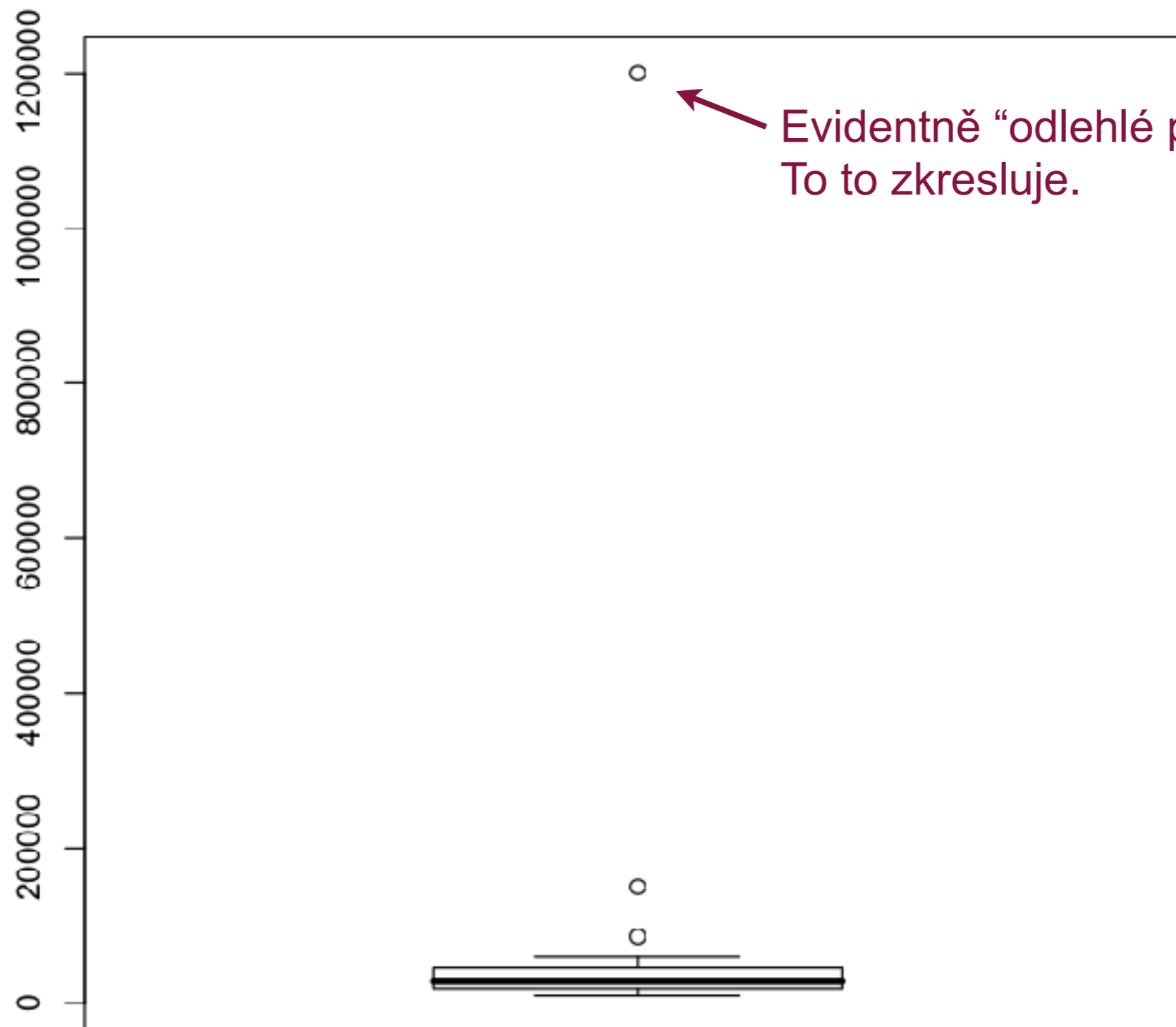
*80% obyvatel má ročně méně než **25.000 tolarů***

Kdo z nich lže?

Pohádka o Zbohatlíkově

... a co "Box&Whiskers" diagram?

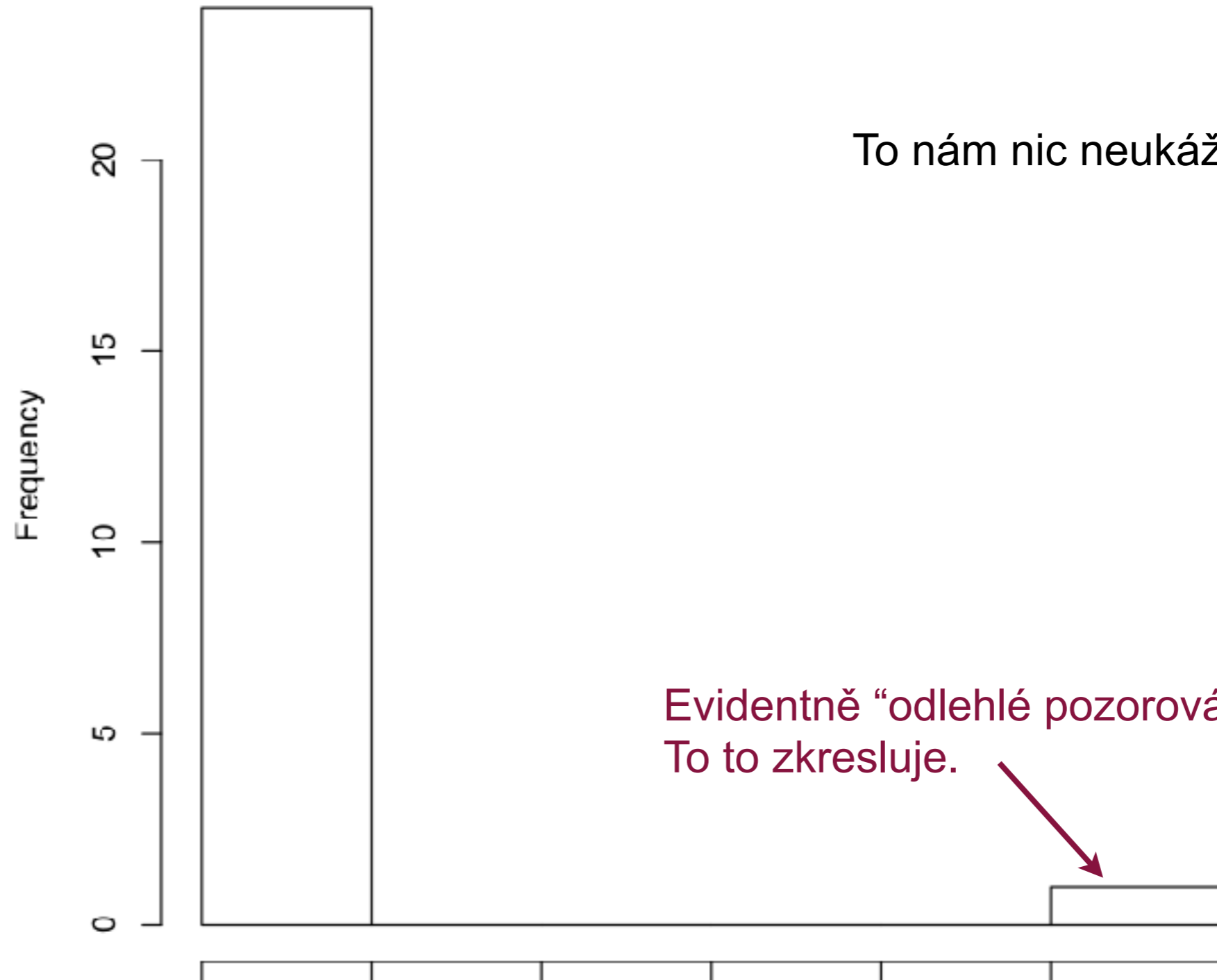
Evidentně "odlehle pozorování.
To to zkresluje.

Nicméně, medián
je opravdu 29.000

Pohádka o Zbohatlívě

stejně dopadne i histogram:

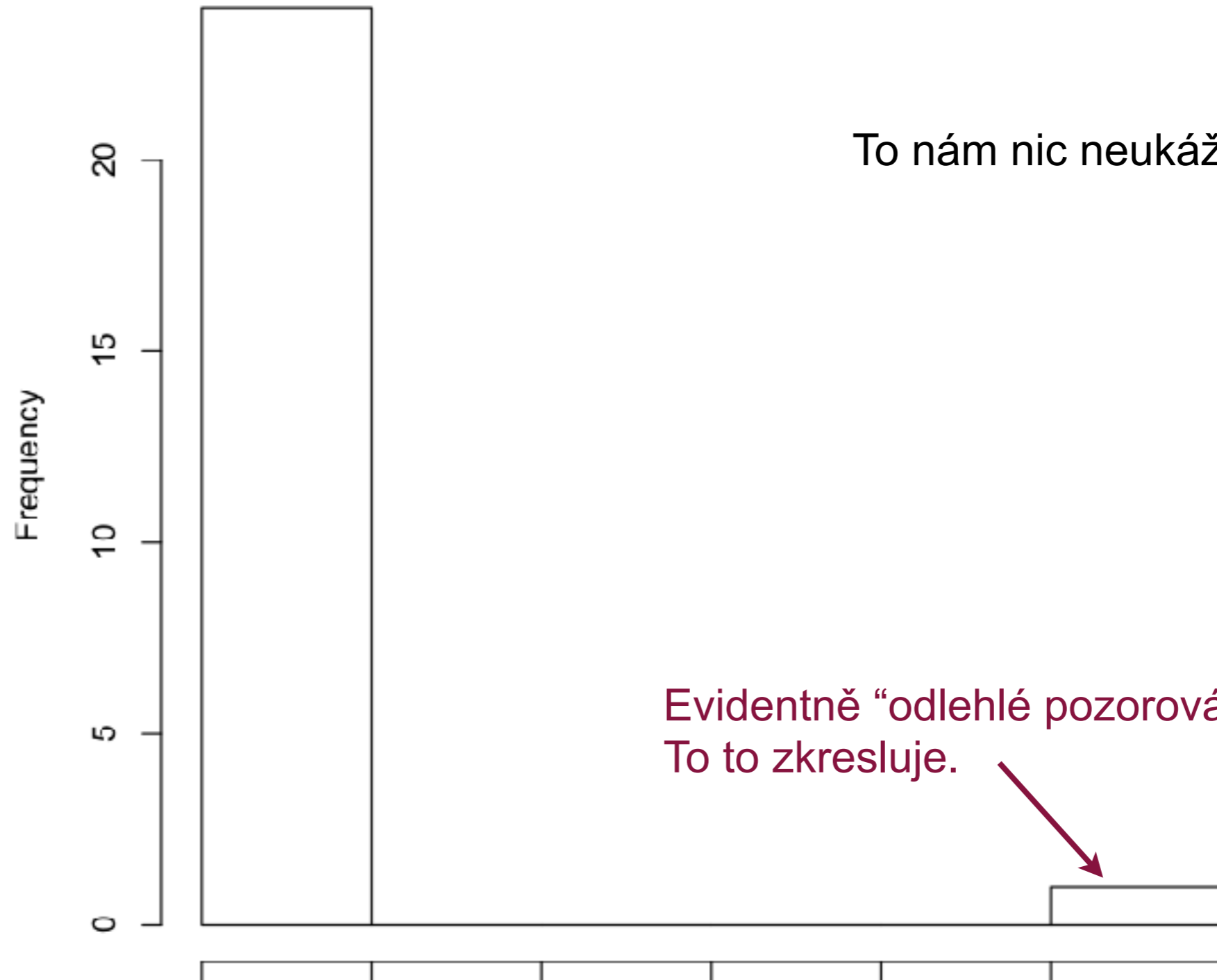
To nám nic neukáže.

Evidentně "odlehlé pozorování."
To to zkresluje.

Pohádka o Zbohatlívě

stejně dopadne i histogram:

To nám nic neukáže.

Evidentně "odlehle pozorování.
To to zkresluje.

Pohádka o Zbohatlíkově

Údaje o ročním příjmu 25 rodin ze Zbohatlíkova, n je počet členů domácnosti:

roční příjem	n	roční příjem	n	roční příjem	n		
1,200.000	3	60.000	1	45.000	2	29.000	3
150.000	5	51.000	3	42.000	2	26.000	4
86.000	4	49.000	4	38.000	4	24.000	4
37.000	3	20.000	7	14.000	1	18.000	4
35.000	5	18.000	3	13.000	4	16.000	3
32.000	3	18.000	8	11.000	1	16.000	2
						10.000	2

Odstraníme na chvíli extrémní (odlehlou) hodnotu :

```

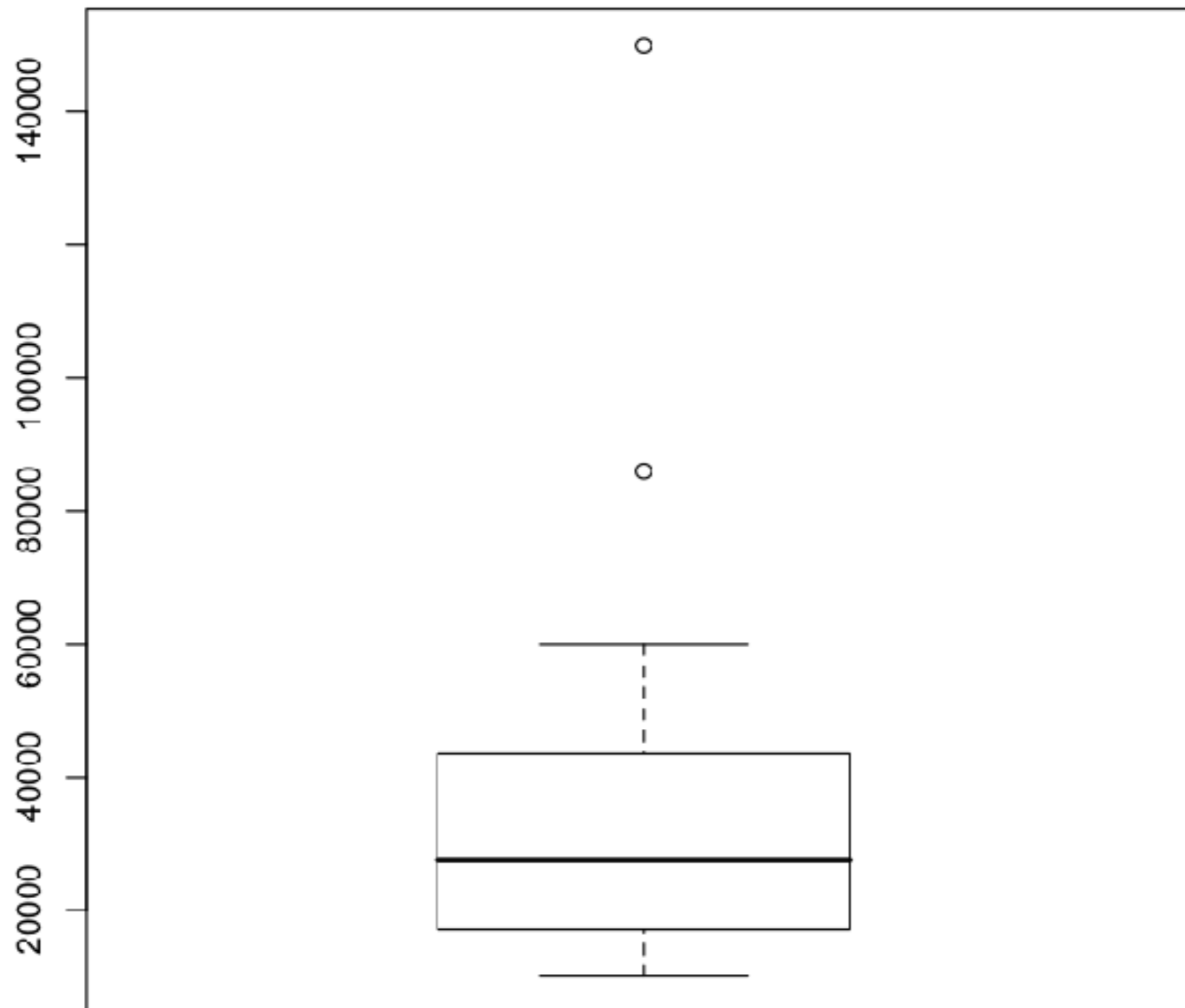
0 | 1111222222223334444
0 | 55569
1 |
1 | 5
    
```

To už je trochu lepší!

Pohádka o Zbohatlíkově

Odstraníme na chvíli extrémní (odlehlu) hodnotu :

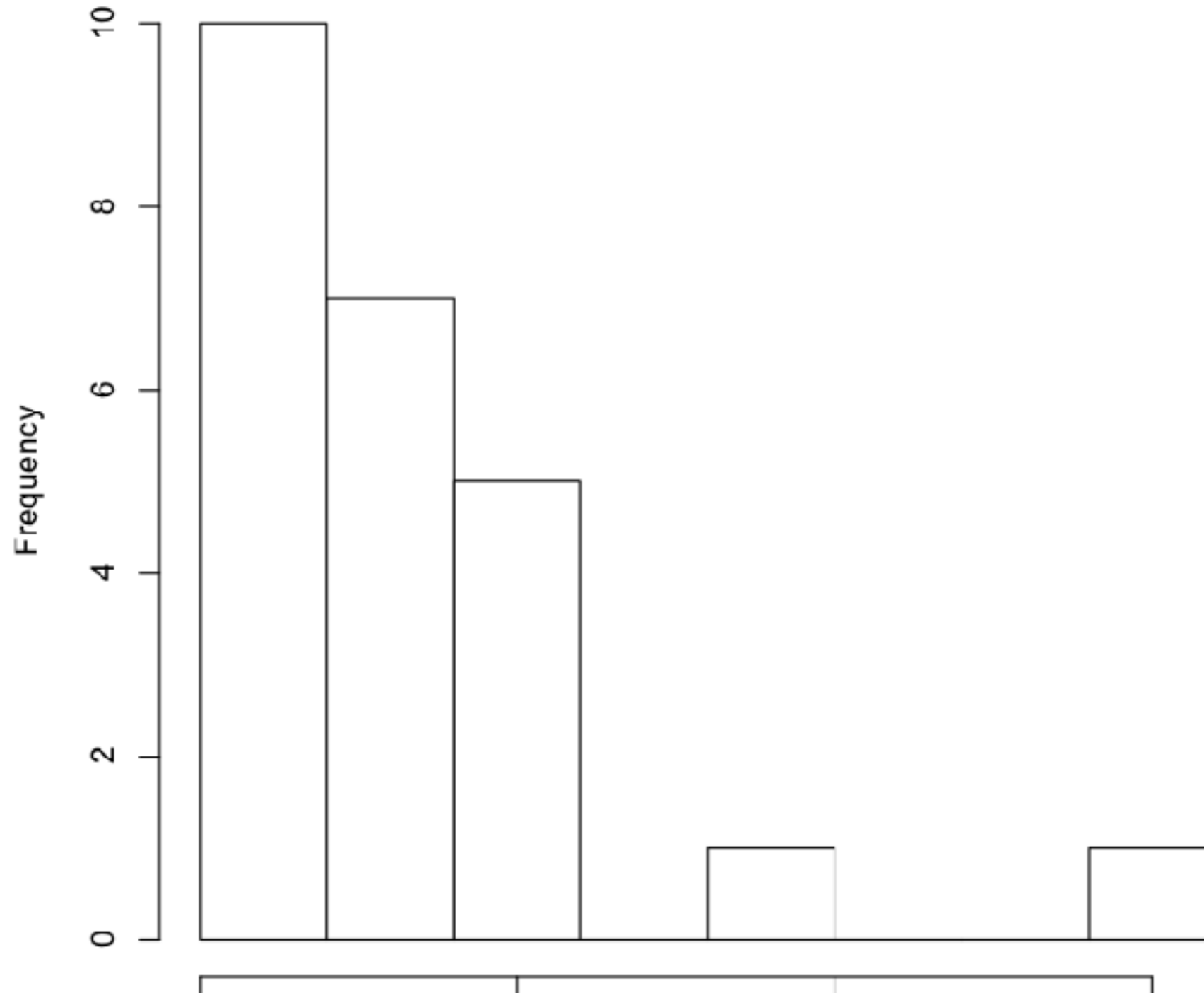

$$X_{med} = 29.000$$

Pohádka o Zbohatlíkově

Odstraníme na chvíli extrémní (odlehlou) hodnotu :

Pohádka o Zbohatlíkově

Údaje o ročním příjmu 25 rodin ze Zbohatlíkova, n je počet členů domácnosti:

roční příjem	n	roční příjem	n	roční příjem	n		
1,200.000	3	60.000	1	45.000	2	29.000	3
150.000	5	51.000	3	42.000	2	26.000	4
86.000	4	49.000	4	38.000	4	24.000	4
37.000	3	20.000	7	14.000	1	18.000	4
35.000	5	18.000	3	13.000	4	16.000	3
32.000	3	18.000	8	11.000	1	16.000	2
						10.000	2

Odstraníme na chvíli dvě extrémní (odlehlé) hodnoty :

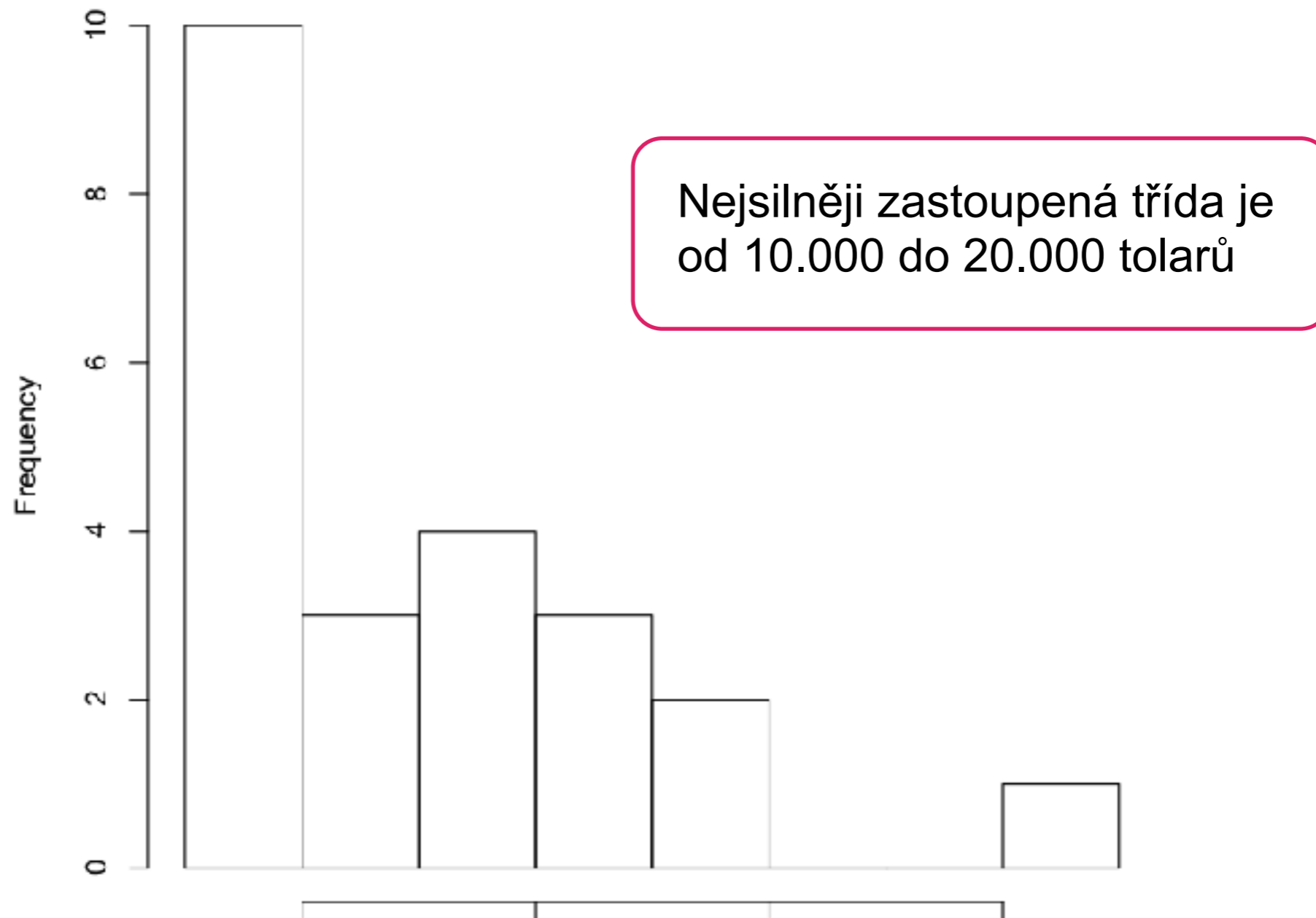
0 | 013466888
2 | 04692578
4 | 2591
6 | 0
8 | 6

Nejčastější hodnota
je 18.000 tolarů

Pohádka o Zbohatlíkově

Odstraníme na chvíli dvě extrémní (odlehle) hodnoty:

Pohádka o Zbohatlíkově

Příjmy na hlavu (83):

400.000, 400.000, 400.000, 30.000, 30.000, 30.000, 30.000, 30.000, 21.500, 1.500,
 21.500, 21.500, 12.333, 12.333, 12.333, 7.000, 7.000, 7.000, 7.000, 7.000,
 10.666, 10.666, 10.666, 9.666, 9.666, 9.666, 6.500, 6.500, 6.500, 6.500,
 6.000, 6.000, 6.000, 6.000, 60.000, 17.000, 12.250, 12.250, 12.250, 12.250,
 2.857, 2.857, 2.857, 2.857, 2.857, 2.857, 2.857, 6.000, 6.000, 6.000,
 2.250, 2.250, 2.250, 2.250, 2.250, 2.250, 2.250, 2.250, 4.500, 4.500,
 4.500, 4.500, 5.333, 5.333, 5.333, 8.000, 8.000, 22.500, 22.500, 21.000,
 21.000, 9.500, 9.500, 9.500, 9.500, 14.000, 3.250, 3.250, 3.250, 3.250,
 11.000, 5.000, 5.000

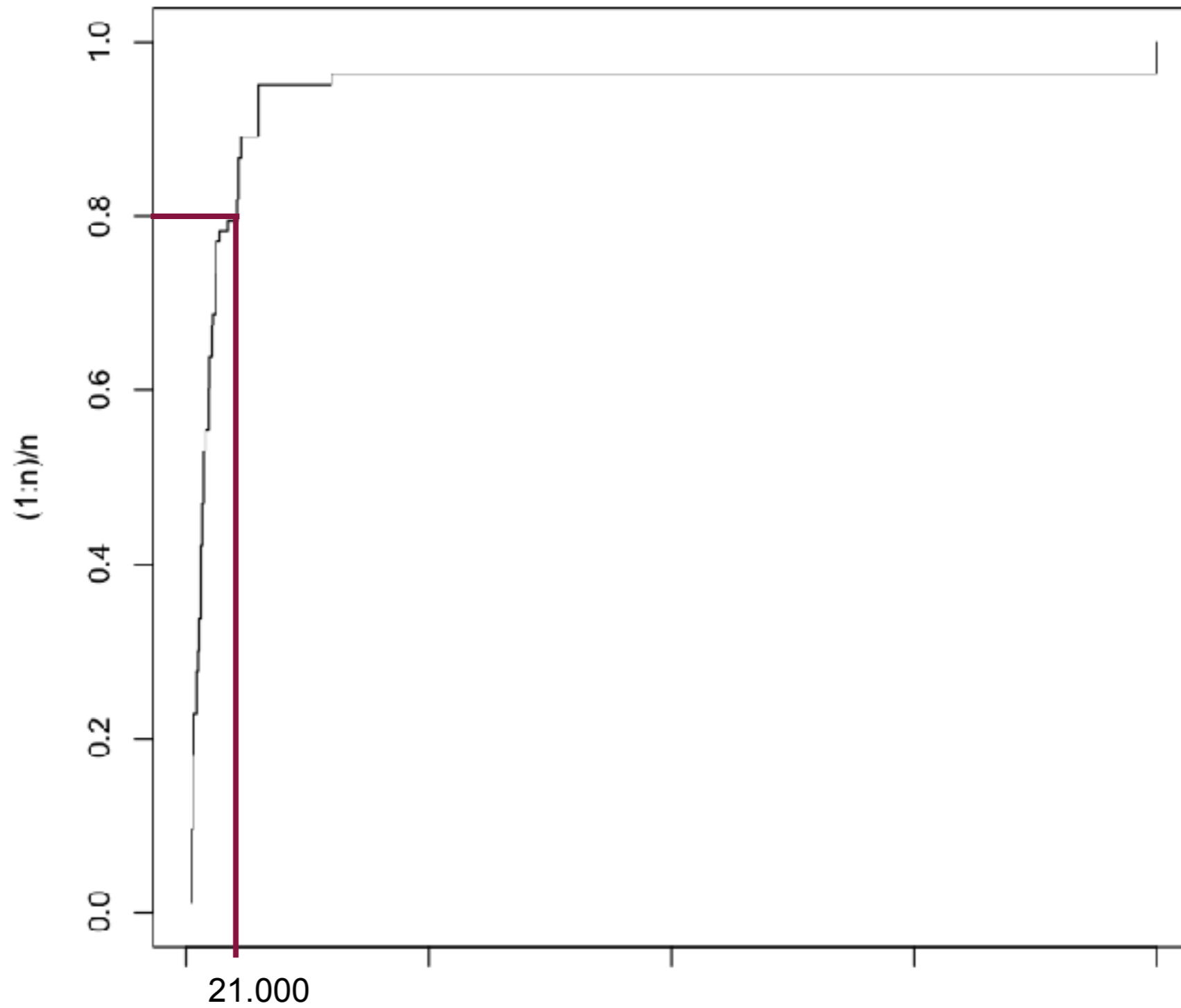
Uspořádané příjmy na hlavu: 80% je 66,4 lidí

2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.857	2.857
2.857	2.857	2.857	2.857	2.857	3.250	3.250	3.250	3.250	4.500
4.500	4.500	4.500	5.000	5.000	5.333	5.333	5.333	6.000	6.000
6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.500	6.500	6.500	6.500	7.000
7.000	7.000	7.000	7.000	8.000	8.000	9.500	9.500	9.500	9.500
9.666	9.666	9.666	10.666	10.666	10.666	11.000	12.250	12.250	12.250
12.250	12.333	12.333	12.333	14.000	17.000	21.000	21.000	21.500	21.500
21.500	21.500	22.500	22.500	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	60.000
400.000	400.000	400.000							

80% lidí má menší roční příjem než 20.000 tolarů →

Pohádka o Zbohatlívě

Empirická distribuční funkce:

Pohádka o Zbohatlíkově

Lhal tedy zprostředkovatel?

Nelhal, neboť:

Aritmetický průměr

$$\bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i = \frac{1}{25} \sum_{i=1}^{25} X_i = 82.320$$

V případě příjmů je však lépe použít:

Geometrický průměr

$$\hat{X} = \left(\prod_{i=1}^n X_i \right)^{\frac{1}{n}} = 32.730$$

(Neboť mzdy mají zpravidla silně sešikmené rozdělení)

